

**LUNDS
KOMMUN**

LundaEko

Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling 2021–2030

Beslutad av kommunfullmäktige 2021-06- 22

Lunds policy för hållbar utveckling

Antagen av kommunfullmäktige 2020-08-27

Denna policy tydliggör kommunkoncernens förhållningssätt till Agenda 2030 och de globala målen samt definierar Lunds principer för hållbar utveckling. Policyn är en vägledning i förverkligandet av kommunens vision "Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet".

- Lunds kommun är ledande inom hållbar utveckling
- Kommunkoncernen arbetar med ständiga förbättringar och utvecklar hållbarhetsarbetet med hög kunskapsnivå
- Kommunkoncernen arbetar innovativt, målinriktat och systematiskt för en hållbar utveckling
- Kommunkoncernen samverkar aktivt med andra offentliga aktörer, lärosäten, näringslivet och civilsamhället för att utveckla det hållbara samhället
- Kommunkoncernen arbetar transparent och kommunicerar såväl internt som externt för att engagera medborgare och medarbetare i Lunds kommun

Policyn konkretiseras i kommunens program och planer som exempelvis Lunds program för social hållbarhet och Lund program för ekologisk hållbarhet. Varje nämnd och styrelse har ansvar att implementera policyn och dess program samt ha god kännedom om och uppfylla lagar och andra relevanta krav inom hållbarhetsområdet. Arbetet för hållbar utveckling utgår ifrån Brundtlandkommissionens definition att:

"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

En hållbar utveckling inom kommunkoncernen omfattar tre dimensioner: ekologisk, social och ekonomisk, vilka utgör varandras förutsättningar.

- **Ett ekologiskt hållbart Lund** syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överstigs.
- **Ett socialt hållbart Lund** syftar till att skapa jämlika livsvillkor och förverkliga mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i Lund – Ett Lund för alla.
- **Ett ekonomiskt hållbart Lund** syftar till att skapa ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas.

Beslutsinstans:	Beslutsdatum:	Diarienummer:	Giltighetstid:
Kommunfullmäktige	2021-06-22	KS 2019/0202	2021–2030
Dokumentet gäller för: Samtliga nämnder och styrelser			
Dokumentet ersätter: LundaEko II 2014–2020			

Innehållsförteckning

Inledning	4
Läsanvisningar	5
Prioriterade områden	7
1. Konsumtion och produktion	8
2. Miljö- och hälsofarliga ämnen	10
3. Klimat och energi	12
4. Boende och närmiljö	14
5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	16
6. Yt- och grundvatten	18
Genomförande	20
Uppföljning, utvärdering och aktualisering	21
Kunskap, samverkan och innovation	22
Agenda 2030 och Sveriges miljö kvalitetsmål	23

Inledning

Lunds kommun har ambitiösa mål för arbetet med hållbar utveckling. Lunds program för ekologisk hållbarhet (LundaEko 2021–2030) utgör tillsammans med Lunds program för social hållbarhet 2020–2030 kommunens övergripande styrning för ett systematiskt arbete.

LundaEko är ett kommunövergripande styrdokument som svarar på frågan vad som ska uppnås, anger en gemensam riktning för arbetet och lägger fast de långsiktiga prioriteringarna. Programmet förverkligar och konkretiserar kommunens vision ”Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet”.

LundaEko syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överskrids. Inom kommunkoncernen är miljöledning och kommunikation två viktiga stödprocesser för att uppnå målen i LundaEko (se sidan 20). Att kommunicera miljöarbetet samt engagera medborgare, förtroendevalda samt andra aktörer i samhället såsom näringsliv och lärosäten till samverkan, dialog och innovation är en förutsättning för att nå många mål och delmål.

LundaEko omfattar både den kommunala organisationen (kommunkoncernen) och Lund som geografiskt område och bygger på Agenda 2030 och Sveriges miljö kvalitetsmål (se sidan 23-24). Sveriges miljö kvalitetsmål hanterar den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030. Att vi når dessa miljömål är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Miljö kvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och erbjuder en tydlig struktur för och konkretiserar miljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå. Av de tre dimensionerna i Agenda 2030 är Sverige idag längst ifrån att nå målen för miljödimensionen. En god livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner.

LundaEko gäller för åren 2021–2030 och ersätter LundaEko II. Programmets måluppfyllnad redovisas i en årlig hållbarhetsredovisning och programmet kommer under perioden att utvärderas och aktualiseras. Indikatorerna i bilaga 1 ligger till grund för uppföljning, utvärdering och aktualisering.

Programmets relation till policyn för hållbar utveckling

Policyn för hållbar utveckling i Lund, antagen av kommunfullmäktige 2020-08-27, tydliggör Lunds kommuns förhållningssätt och principer för arbetet med Agenda 2030. Den förenar också LundaEko 2021–2030 med Lunds program för social hållbarhet 2020–2030 och Lunds kommuns kommande näringslivsprogram. Principerna genomsyrar och utgör en grundförutsättning för LundaEkos prioriterade områden (se figur 1).

Läsanvisningar

Prioriterade områden

LundaEko har sex prioriterade områden. Varje område innehåller en introduktions-text, mål, delmål samt ansvarig nämnd/styrelse.

Mål och delmål

Inom varje prioriterat område finns ett mål. Målet är övergripande och vänder sig till kommunkoncernen samt till alla som bor och verkar i kommunen. Under de övergripande målen finns delmål som utgör prioriteringar för att uppnå det övergripande målet. Delmålen har 2030 som mållår om inget annat anges.

Ansvar

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret för att samordna genomförande och uppföljning av LundaEko. För respektive delmål i programmet anges vilka nämnder/styrelse som är ansvariga för arbetet med att uppnå delmålet. Angiven nämnd och styrelse ska ta fram och genomföra åtgärder inom ramen för sin verksamhet, delta i det kommungemensamma arbetet samt årligen rapportera sitt genomförda arbete i kommunens It-ledningsstöd.

När flera nämnder eller styrelser anges som ansvariga för ett delmål krävs en samordning. Kommunens reglemente utgör en viktig grund för nämndernas ansvarsfördelning. I de fall där samordningsansvaret inte står angivet i kommunens reglemente faller samordningsansvaret alltid tillbaka på kommunstyrelsen, tills annat beslut har fattats.

Rådighet

Lunds kommunkoncern har olika grad av rådighet för att kunna nå målen inom ramen för LundaEko. Grad av rådighet kan likställas med vikten av att samverka med andra samhällsaktörer för att bidra till måluppfyllelse. I LundaEko visualiseras det genom två olika symboler i anslutning till delmålen:

Tillsammans

För att nå målet behöver flera samhällsaktörer agera. Det kan röra sig om invånare, företag och andra organisationer med säte eller påverkan i Lunds kommun.

Kommunkoncernen

För att nå målet behöver kommunens egna verksamheter driva utvecklingen.

Prioriterade områden

1. **Konsumtion och produktion**
2. **Miljö och hälsofarliga ämnen**
3. **Klimat och energi**
4. **Boende och närmiljö**
5. **Biologisk mångfald och ekosystemtjänster**
6. **Yt- och grundvatten**

1. Konsumtion och produktion

År 2030 konsumerar och produceras det mer cirkulärt i Lunds kommun. Det ska vara lätt att göra rätt.

Planetens resurser nyttjas inte på ett ansvarsfullt sätt idag och konsumtionen av varor och tjänster står för ungefär hälften av utsläppen av växthusgaser. För att uppnå hållbar utveckling krävs att vi utgår från planetens och ekosystemens kapacitet och ändrar hur vi producerar och konsumerar varor och resurser.

Samhället behöver en ekonomi som bygger på kretslopp – en cirkulär ekonomi där cirkulära flöden tar hänsyn till hela livscykel. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya företags- och marknadsmodeller och nya finansieringsmetoder. Avfall behöver förebyggas eller kunna omvandlas till resurser. Nya konsumtionsbeteenden som ger ekonomisk tillväxt och positiv miljöpåverkan ska uppmuntras. För att uppnå en sådan förändring kommer ökad kunskap och kontinuerligt lärande vara avgörande. Hållbar konsumtion och produktion innebär även ett globalt perspektiv där kopplingen till Agenda 2030 blir tydlig men även nationellt där lagstiftningen behöver utvecklas.

Hållbara livsmedel, hållbar livsmedelsproduktion och långsiktig livsmedelsförsörjning är viktiga aspekter inom ekologisk hållbarhet. Inte minst för Lunds kommun som har bland de bördigaste åkermarkerna i Sverige och i världen. Åkermarken brukas intensivt och produktionen har blivit effektivare men förutsättningarna har försämrats för markens bördighet, bevarandet av arter, naturtyper och kulturmiljöer som gynnas av ett öppet och variationsrikt odlingslandskap. Läckage av näringsämnen och bekämpningsmedelsrester från de som lever och verkar i kommunen utgör därtill stora utmaningar. För att hitta lösningar krävs ökat samarbete lokalt och regionalt samt ett mer balanserat och tvärsektorielt tänkande.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030

Miljö kvalitetsmål

Delmål	Ansvariga
<p>1.1 Grön ekonomi Lunds kommun ska fortsatt satsa på gröna investeringar och kommunkoncernen ska bevaka att kommunens tillväxt inte leder till negativ miljöpåverkan. Kommunen ska i sin kapitalförvaltning ligga i framkant på miljöområdet.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>1.2 Upphandling Alla upphandlingar, som kommunkoncernen utför, av varor och tjänster ska ställa relevanta hållbarhetskrav. Andelen upphandlingar som sätter höga miljömässiga krav ska kontinuerligt öka.</p> <p><i>Höga upphandlingskrav innebär krav enligt upphandlingsmyndighetens avancerade- och spjutspetsnivå eller likvärdiga. Innovationsupphandling innebär att innovation efterfrågas eller att nya lösningar tillåts.</i></p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>1.3 Konsumtionsbaserade utsläpp De årliga konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser per invånare i Lund ska minska. De kommunala nämnderna får stå för max 0,3 ton av utsläppen.</p> <p><i>Konsumtionsbaserade utsläpp skiljer sig från territoriella växthusgasutsläpp genom att i större omfattning räkna in de utsläpp som genereras utanför Lunds kommungräns. År 2050 ska de konsumtionsbaserade utsläppen vara max 1 ton/person i enlighet med parisavtalet. Målvärdet för 2030 som linjerar med målet för 2050 tas fram i början av programperioden.</i></p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>1.4 Livsmedel och matsvinn I Lunds kommunkoncern ska samtliga livsmedel ha minsta möjliga negativa klimat- och miljöpåverkan. Mängden matsvinn ska årligen minska. Den nationella livsmedelsstrategin ska vara ledande.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>1.5 Livsmedelsproduktion och jordbruksmetoder Livsmedelsproduktionen i Lunds kommun ska vara hållbar, motståndskraftig och bidra till en långsiktig livsmedelsförsörjning samt upprätthållande av ekosystem, mark och jordkvalit .</p> <p><i>FAO (2014) definierar hållbart jordbruk till att naturresurserna förvaltas och bevaras och att teknik och institutioner utformas så att människans behov tillfredsställs nu och för framtida generationer. FAO anger att en hållbar utveckling "bevarar mark-, vatten-, växt-, och djurresurser, inte orsakar miljöförstöring och är tekniskt lämplig, ekonomiskt möjlig och socialt accepterad.</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Miljönämnden</p>
<p>1.6 Näringsliv och affärsmodeller Lunds kommunkoncern ska möjliggöra och förenkla etablering av affärsmodeller, varor och tjänster som är cirkulära samt miljö- och klimatsmarta.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>1.7 Avfall I Lunds kommun ska mängden verksamhetsavfall och hushållsavfall minska markant. Mängden hushållsavfall ska jämfört med r 2013 minska med minst 35 procent per invånare.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>1.8 Kunskap om hållbarhet Lunds kommun ska arbeta ut triktat för att främja hållbart lärande. Kunskap om h llbarhet ska spridas och vara lättillgänglig.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>

2. Miljö- och hälsofarliga ämnen

År 2030 påverkas Lunds kommuns invånare och miljön minimalt av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Med miljö- och hälsofarliga ämnen menas: utfasningsämnen, prioriterade riskminskningsämnen, SVHC-ämnen och ämnen som finns uppförda på SIN-listan som hormonstörande. Kemikalieinspektionen delar in kemiska ämnen i utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen utifrån ämnens egenskaper. Utfasningsämnen är ämnen med egenskaper som till exempel cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska. Prioriterade riskminskningsämnen har också allvarliga egenskaper, till exempel allergiframkallande.

Miljö- och hälsofarliga ämnen finns i stort sett i allting i vardagen – i mat, kläder, möbler, byggmaterial, elektronik, hygienprodukter och leksaker. Kemiska ämnen har bidragit till en ökad välfärd men en del har också orsakat allvarliga skador på människa och miljö. Osäkerheten är stor kring vad som händer när olika ämnen blandas i människors kroppar och vilken skada de orsakar längre fram i livet. Forskning visar på allt starkare samband mellan olika folksjukdomar och påverkan från kemikalier som vi utsätts för i låga doser under lång tid. Ett problem som uppmärksammas mycket de senaste åren är mikroplaster. Mikroplasterna kommer bland annat från väg- och däckslitage, men även från tvätt av syntetfiber och som ingrediens i olika hygienprodukter. Mikroplast innehåller olika kemikalier samt absorberar dessutom andra miljö- och hälsoskadliga ämnen och fungerar som en bärare av dessa. Med tiden bryts plasten också ner till ännu mindre partiklar – nanoplast.

Eftersom barns och ungdomars kroppar inte är färdigutvecklade är de extra känsliga för att utsättas för miljö- och hälsofarliga ämnen och måste prioriteras. Genom arbete i Lunds förskolor och skolor, lokaler för fritidsaktiviteter, vid byggande, upphandling och inköp kan kommunkoncernen arbeta med åtgärder för att minska exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030

Miljö kvalitetsmål

Delmål	Ansvariga
<p>2.1 Kommunens verksamheter Förekomsten av miljö- och hälsofarliga ämnen i alla verksamheter i kommunkoncernens ska minimeras.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>2.2 Bygg och anläggning Utsläpp och användning av miljö- och hälsofarliga ämnen, inklusive plastpartiklar, ska minimeras från byggnader, vägar och anläggningar i Lunds kommun.</p> <p><i>Utsläpp innefattar både emission och urlakning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Plastpartiklar innefattar alla typer av plastartiklar från nano- till makroplast.</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Miljönämnden Servicenämnden Tekniska nämnden Kultur och fritidsnämnden Barn och skolnämnden Utbildningsnämnden LKF AB LKP AB VA SYD Lunds Renhållningsverk</p>
<p>2.3 Förorenade områden Lunds kommun ska inte ha förorenade områden som utgör något hot mot miljön eller människors hälsa.</p> <p><i>Ett förorenat område (föroreningskada) är en förorening av ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning som kan riskera att skada eller skapa olägenhet för människors hälsa eller miljön. Denna skada kan ske genom exponering av föroreningar eller genom spridning till omgivningen.</i></p>	<p>Miljönämnden Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden LKF AB LKP AB Kraftringen AB VA SYD</p>

3. Klimat och energi

År 2030 är Lund en klimatneutral och fossilbränslefri kommun som är anpassad till ett klimat i förändring.

Med klimatneutralitet är vår utgångspunkt det geografiska området Lunds kommun. De territoriella utsläppen av växthusgaser ska minimeras. Fossila bränslen fasas ut och övriga utsläpp minimeras. Återstående utsläpp hanteras med kolsänkor inom kommunens gränser. Lunds kommun använder sig inte av kompensation utanför kommunens gränser.

Halten av växthusgaser i atmosfären ska enligt FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte leder till negativa konsekvenser. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Kommunkoncernen har tagit fram en koldioxidbudget för att få stöd i bedömningen av hur fort utsläppen från kommunen som geografiskt område måste minska för att ligga i linje med Parisavtalet. För att hålla den takt som krävs är det tydligt att utsläppen från transportsektorn, som idag står för mer än hälften av utsläppen, måste minska fort och att utfasningen av fossila drivmedel måste påskyndas. Det är också tydligt att den femtedel av utsläppen som kommer från jordbrukssektorn är svåra att minska i den omfattning som krävs utan att äventyra livsmedelsförsörjningen, och att aktörer inom Lunds kommun därför behöver börja arbeta för ett ökat koldioxidupptag och att öka kolförrådet i mark och vegetation genom att skapa kolsänkor.

Hur klimatet i Lund kommer att utvecklas till slutet av seklet beror mycket på hur framgångsrik begränsningen av de globala växthusgasutsläppen blir. Även om växthusgasutsläppen minskar väsentligt, så är klimatsystemet redan påverkat med tydliga effekter som följd. Klimatanpassning innebär att vidta åtgärder för att anpassa samhället till klimatförändringarna och minska risken för negativa konsekvenser. Enligt klimatscenarier som tagits fram av SMHI kan årsmedeltemperaturen i Skåne öka med upp emot fem grader till år 2100. Årsmedelnederbörden och antalet tillfällen med extrem nederbörd förväntas öka, liksom frekvensen av värmeböljor och torka.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030

Miljö kvalitetsmål

Delmål	Ansvariga
<p>3.1 Utsläpp av växthusgaser Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska, jämfört med 2010, minska med minst 65 procent till 2025 och med minst 80 procent till 2030. 2045 ska kommunen vara klimatpositiv och utsläppen nära noll. <i>Omfattar växthusgaserna koldioxid, metan, lustgas och fluorerade växthusgaser.</i></p>	Alla nämnder och styrelser
<p>3.2 Transporter Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn ska minska med minst 90 procent mellan 2010 och 2030.</p>	Alla nämnder och styrelser
<p>3.3 Kolinlagring Kolinlagring inom Lunds kommun ska öka mellan 2021–2030. Kommunkoncernen ska verka för infångning av koldioxid.</p>	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden LKF AB Kraftringen AB SYSAV
<p>3.4 Energieffektivisering Energianvändningen ska minska med minst 15 procent mellan 2015 och 2030 inom Lunds kommun. <i>Målet gäller både slutanvändning och primärenergianvändning.</i></p>	Alla nämnder och styrelser
<p>3.5 Förnybar energi Den lokala produktionen av förnybar el, värme och drivmedel ska 2025 vara minst 1300 GWh varav sol och vind ska stå för minst 100 GWh. År 2030 ska sol och vind stå för minst 150 GWh. <i>Lokala betyder inom det geografiska området plus Kraftringens produktionsanläggningar inom fjärrvärmenätet Lund/Lomma/Eslöv. Restvärme ingår i definitionen av förnybart.</i></p>	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden Miljönämnden Kraftringen AB LKF AB LKP AB VA SYD
<p>3.6 Förebyggande klimatanpassning Den fysiska miljön i Lunds kommun ska utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar ska minska mellan 2021 och 2030.</p>	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden Kraftringen AB LKF AB LKP AB VA SYD
<p>3.7 Beredskap för extrema väderhändelser Kommunkoncernens förmåga att hantera effekterna av extrema väderhändelser kopplade till värme, kyla och nederbörds mängd ska öka mellan 2021–2030.</p>	Alla nämnder och styrelser

4. Boende och närmiljö

År 2030 är Lunds kommun en föregångare och förebild inom hållbar stads- och landsbygdsutveckling.

Lund är en expansiv kommun i en växande region och står inför en omfattande utveckling. När Lund växer ska det ske på ett ansvarsfullt sätt.

Det finns flera styrdokument inom kommunkoncernen som berör hållbar stads- och landsbygdsutveckling. På strategisk nivå hanterar översiktsplanen kommunens inriktning för hur mark, vatten och stadsmiljön ska användas, bevaras och utvecklas på kort och lång sikt. I samband med framtagandet av översiktsplanen ska nationella, regionala och lokala miljömål arbetas in. På så vis tar översiktsplanen in den ekologiska dimensionen och bidrar till LundaEkos måluppfyllnad. LundaEko och översiktsplanen kompletterar därmed varandra i kommunens samlade strategiska miljö- och hållbarhetsarbete.

Utgångspunkten för hur ekologisk hållbarhet kopplas till en hållbar stadsutveckling handlar om hur den fysiska miljön i kommunen planeras och utvecklas för att trygga ekosystem, minska miljöpåverkan och gynna en hälsosam livsmiljö. Hur städer, tätorter, byar och bostadsområden är utformade påverkar hur vi arbetar, lever, umgås och förflyttar oss.

Lund är en av de äldsta städerna i Norden och natur- och kulturvärden i landskapet och i bebyggelsemiljöer ska tas till vara, användas och utvecklas. Kulturlandskapet med dess ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald och måste värnas och utvecklas. Äldre byggnader är viktiga livsmiljöer för många fåglar och fladdermöss.

Den bördigaste åkermarken i Sverige finns i Lund, denna behöver skyddas för att säkra en långsiktig livsmedelsförsörjning. Mer byggnation behöver ske genom förtätning än genom exploatering av jordbruksmark. Förtätning kan dock innebära risk för att grundläggande ekosystemtjänster inte får förutsättningar att fungera tillfredställande. Detta kan orsaka problem med vattenhantering, värme, färre tysta områden och luftföroreningar. Lunds kommun måste hantera dessa målkonflikter och noga avvägda beslut behöver kontinuerligt fattas.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030

Miljö kvalitetsmål

Delmål	
<p>4.1 Byggnad och förvaltning</p> <p>Lunds kommun har år 2030 etablerat sig som en föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt byggande och anläggningsarbete. Utsläppen från byggsektorn ska halveras till 2025 och vara nettonoll 2030.</p> <p><i>Definitionen av nettonoll utgår från LFM30. Det innebär att utsläppen under hela livscykeln först ska minimeras, därefter kan negativa utsläpp tillämpas, även utanför kommungränsen. I sista hand kan kompensation genom undvikande av utsläpp användas.</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Servicenämnden Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Utbildningsnämnden Barn och skolnämnden Kultur och fritidsnämnden Vård och omsorgsnämnden LKF AB LKP AB Kraftringen AB</p>
<p>4.2 Buller, luft och strålning</p> <p>I Lunds kommun utsätts inte kommuninvånarna för hälsoskadligt buller och kommunkoncernen strävar efter att människor och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt av luftföroreningar eller av strålning.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>4.3 Transporter</p> <p>Lunds kommun ska ha ett attraktivt, säkert och miljöanpassat väl utbyggt mobilitetssystem för fotgängare, cyklister, kollektivtrafik och andra fossilfria färdmedel i och mellan tätorterna. Andelen fossilfria resor ska öka på bekostnad av icke fossilfria färdmedel.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>
<p>4.4 Jordbruksmark</p> <p>Lunds kommun ska i framtida bebyggelseplanering först och främst utgå från att växa genom förtätning av befintlig bebyggd mark eller hårdgjorda ytor. Den högklassiga jordbruksmarken (klass 8–10) ska värnas. Jordbruksmark bör inte tas i anspråk för ny bebyggelse.</p>	<p>Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden</p>
<p>4.5 Kulturvården</p> <p>Lunds kulturhistoriska och arkitektoniska arv i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas och utvecklas.</p>	<p>Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Kommunstyrelsen Servicenämnden</p>

5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

År 2030 har Lunds kommun en rik biologisk mångfald, väl fungerande ekosystemtjänster och god tillgång till kvalitativa gröna miljöer.

En rik, livskraftig natur med väl fungerande ekosystem och stor biologisk mångfald utgör grunden för allt liv på jorden. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald – IPBES, riskerar en miljon arter att försvinna de kommande decennierna och FN:s miljöprogram – UNEP varnar för att jorden är på väg in i en sjätte massutrotning av arter. Ekosystemtjänster är de olika nyttor som naturen förser oss människor med, som exempelvis vattenrening, pollinering och möjlighet till rekreation. Dessa ekosystemtjänster är ofta beroende av en rik biologisk mångfald med många olika arter med skilda funktioner. Det nuvarande överutnyttjandet av naturresurser och den pågående klimatförändringen skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa ekosystemtjänster.

Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna behöver skyddas, bevaras och utvecklas i Lunds kommun. Exploateringsstrycket är högt i kommun, vilket medför hård konkurrens om marken. Att möta dessa behov utan att överutnyttja naturmiljön och försämra djur och växters livsmiljöer är en stor utmaning. Landskapen blir allt mer uppdelade av vägar och byggnader vilket gör det allt svårare för djur och växter att sprida sig. Detta gäller såväl i tätorter som på landsbygden. Det är också viktigt med en väl fungerande grön infrastruktur för att skapa sammanhang i landskapet.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030

Miljö kvalitetsmål

Delmål	
<p>5.1 Gröna miljöer</p> <p>I Lunds kommun finns det god tillgång till rekreation, friluftsliv och naturupplevelser. Sådan allemansrättsligt tillgänglig mark ska inte minska till 2030.</p>	<p>Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Servicenämnden LKF AB</p>
<p>5.2 Ekosystemtjänster</p> <p>I Lunds kommun har ekosystemtjänster i tätortsmiljöer och på landsbygden säkrats och stärkts. Antalet naturbaserade lösningar ska öka.</p> <p><i>Naturbaserade lösningar är åtgärder för att skydda, utveckla eller skapa ekosystem med syfte att behålla och stärka ekosystemtjänster som bidrar till att lösa olika samhällsutmaningar samtidigt som biologisk mångfald och mänskligt välbefinnande främjas</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Servicenämnden Barn och skolnämnden Utbildningsnämnden LKF AB</p>
<p>5.3 Skyddad natur</p> <p>I Lunds kommun ska naturområden som får skydd i form av naturreservat, biotopskydd eller motsvarande kontinuerligt öka.</p>	<p>Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden</p>
<p>5.4 Grönblå infrastruktur</p> <p>I Lunds kommun ska värdekärnor samt grön och blå infrastruktur bevaras, utvecklas och utökas för att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd.</p> <p><i>Värdekärnor är sammanhängande naturområde som har höga naturvärden med avseende på befintligt naturtillstånd. En värdekärna har normalt en påtaglig förekomst av värdeelement som skapar förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Värdekärnans storlek kan variera. (Naturvårdsverket)</i></p> <p><i>Grön och blå infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet". Detta innefattar både land och vatten. (Naturvårdsverket)</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden</p>
<p>5.5 Invasiva främmande arter</p> <p>Förekomsten av invasiva främmande arter ska minska i Lunds kommun. Kommunkoncernen ska inte tillåta nyetablering av främmande arter i kommunens parker och grönområden som kan bli invasiva i Lunds kommun enligt Artdatabankens lista - hotkategori SE och HI.</p> <p><i>ArtDatabankens risklista Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Servicenämnden LKF AB Miljönämnden</p>
<p>5.6 Tåktverksamhet</p> <p>Kommunkoncernen ska verka för att tåktverksamhet inom kommunen inte etableras eller utvidgas på ett sätt som har negativ påverkan på de områden som utpekats som värdefull natur enligt Naturvårdsverkets definition för skyddad natur.</p> <p><i>Definition av skyddad natur: Nationalpark, Naturreservat statliga och kommunala, Naturvårdsområden, Djur- och växtskyddsområde, Vattenskyddsområde, Skogligt biotopskydd, Övriga biotopskydd, Naturminne, Natura 2000 områden (Fågelskydd) och art- och habitatdirektivet (www.skyddadnatur.naturvardsverket.se)</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Miljönämnden</p>

6. Yt- och grundvatten

År 2030 är den ekologiska och kemiska statusen för Lunds kommuns vatten god. En trygg och motståndskraftig dricksvattenförsörjning har säkrats och skadliga utsläpp till vatten har minimerats.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. God vattentillgång är också en förutsättning för livsmedelsproduktion och brist på vatten kan orsaka olika konflikter. Enligt Länsstyrelsen Skåne har en rad vattenanknutna livsmiljöer förstörts eller skadats och arter minskat på grund av exploatering, rensningar, vattenuttag och bekämpningsmedel. Skydd av sjöar och vattendrag har inte prioriterats i tillräckligt hög grad.

Lunds kommun står inför stora utmaningar i olika vattenfrågor. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska alla ytvatten (sjöar och vattendrag) uppnå god kemisk och ekologisk status och grundvattenförekomsterna ska uppnå god kemisk och kvantitativ status till målåret 2027. De största föroreningskällorna i både Höje å och Kävlingeåns avrinningsområde är kväve och fosfor från jordbruket, bekämpningsmedelsrester, reningsverk, enskilda avlopp och dagvatten. Vattendrag inom kommunen till exempel Höje å och Kävlingeån mynnar båda ut i Öresund. Detta innebär att även om kommunen inte har en kustzon är kommunen delansvarig för föroreningar som hamnar i havet.

Kommunen har en del i ansvaret att uppnå god status i yt- och grundvatten enligt EU:s vattendirektiv men har inte egen rådighet. Arbetet behöver genomföras genom samverkan, och många åtgärder behöver tas fram och verkställas för att uppnå delmålen i LundaEko.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030

Miljö kvalitetsmål

Delmål	Ansvariga
<p>6.1 Sjöar och vattendrag Ytvattenförekomster i Lunds kommun ska ha god ekologisk och kemisk status enligt beslutade miljökvalitetsnormer.</p> <p><i>Miljökvalitetsnormer för ytvattensförekomster innebär att sjöar, vattendrag och kustvatten ska nå god ekologisk och god kemisk status. En norm anger en lägstanivå för vattenkvalité. Det är Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst i Lunds kommun.</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Miljönämnden Tekniska nämnden Byggnadsnämnden VA SYD Sydvatten</p>
<p>6.2 Grundvatten Grundvatten i Lunds kommun ska ha god kemisk och kvantitativ status enligt beslutade miljökvalitetsnormer.</p> <p><i>Miljökvalitetsnormerna anger att grundvattnet ska ha god kemisk status och god kvantitativ status. En norm anger en lägstanivå för vattenkvalité. Det är Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för grundvatten i Lunds kommun.</i></p>	<p>Kommunstyrelsen Miljönämnden Tekniska nämnden Byggnadsnämnden VA SYD</p>
<p>6.3 Resilient vattenförsörjning Lunds kommun ska arbeta cirkulärt och hushålla med vattenresurserna. Kommunens yt- och grundvattenförekomster ska ha ett robust skydd för att säkra tillgången på dricksvatten av god kvalitet för allmänna behov, även för framtida generationer.</p>	<p>Alla nämnder och styrelser</p>

Genomförande

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret för att samordna genomförande och uppföljning av LundaEko. Processbilden nedan (figur 2) visar den styrprocess i kommunkoncernen som säkerställer att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt. Processen består av en huvudprocess (prioriterade områden och mål), stödprocesser (miljöledning, IT-system, samverkan och kommunikation) och delprocesser (relaterade styrdokument i kommunen).

Figur 2. Processbild som säkerställer att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt i kommunkoncernen.

Lunds kommuns nämnder och styrelser är ansvariga för att genomföra LundaEko. Kommunens nämnder och styrelser ska utgå ifrån LundaEkos mål och delmål i den strategi och planeringsprocess som resulterar i en ekonomi- och verksamhetsplan (EVP). På detta sätt integreras miljöfrågorna i verksamhetens planering, och kostnaderna för att uppnå målen i LundaEko kopplas till den interna budgetprocessen.

Miljöledningssystemet i kommunens förvaltningar och bolag utgör en stödprocess till LundaEko och till nämnders och styrelser ekonomiska och verksamhetsplanering. Miljöledningen är metoden för att arbeta systematiskt med LundaEko samt för att arbeta med andra handlingsplaner inom kommunen, till exempel energiplan, avfallsplan, grönprom, LundaKem (Lunds kemikalieplan), LundaMaTs III (Lunds strategi för ett Hållbart transportsystem) samt Lunds vatten.

Uppföljning, utvärdering och aktualisering

Uppföljning genomförs i januari varje år av angiven nämnd/styrelse och inleds med att ansvarig nämnd/styrelse rapporterar indikatorer, bedömer måluppfyllnad och rapporterar hur arbetet går med tillhörande aktiviteter. Uppföljningen sker i samband med nämndernas årsanalyser i kommunens interna IT-ledningsstöd. Indikatorerna kommer under programtiden att uppdateras vid behov (se bilaga 1, indikatorer) och förändringar genomförs i samråd med kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott.

LundaEko och Lunds program för social hållbarhets måluppfyllnad redovisas i en gemensam årlig hållbarhetsredovisning. Hållbarhetsredovisningen ska godkännas av kommunfullmäktige i samband med kommunens årsredovisning. Två gånger under programperioden, 2023 och 2027, lämnar kommunstyrelsen en fördjupad utvärdering till kommunfullmäktige av mål och delmål. De efterföljande åren 2024 och 2028 görs vid behov en aktualisering av programmet.

Kunskap, samverkan och innovation

I Lunds policy för hållbar utveckling (se sida 2) anges att dess principer ska genomsyra LundaEko. Policyns principer med nyckelord som ledarskap, kunskap, transparens, dialog, engagemang och samverkan är viktiga förutsättningar för en omställning till en hållbar utveckling.

Tidsramen för att inte orsaka allvarliga oåterkalleliga konsekvenser för miljö och människa är mycket snäv. En enorm utveckling behöver därför ske på kort tid, vilket innebär att mänskligheten och Lundaborna behöver genomföra det kanske största samarbets- och innovationsprojektet i historisk tid. Krafttaget och samarbetet behöver äga rum på såväl global, nationell, regional som lokal nivå.

Internt inom kommunkoncernen behöver vi säkerställa vår organisations kapacitet samt skapa utrymme för innovation. Alla förtroendevalda och alla medarbetare behöver ha kunskap för att kunna bidra till den omställningen som LundaEko pekar ut. Kommunkoncernen behöver också utveckla arbetet med hållbarhetskommunikation så att de som bor och verkar inom kommunen på ett transparant sätt kan följa LundaEkoarbetet och på så sätt skapa engagemang, förtroende och stolthet.

Lunds kommunkoncern har olika grad av rådighet i att nå mål och delmål i LundaEko (se sidan 6), och majoriteten ska uppnås genom att flera samhällsaktörer agerar tillsammans. Olika typer av samverkansinitiativ behöver därför utvecklas med näringsliv, akademi (forskning) och civilsamhället. Lunds kommunkoncern behöver ta en aktiv roll i denna samverkan och det kunskapsutbyte som behövs. I Lunds kommun finns det redan idag ett stort engagemang och många vill vara med och skapa omställningen till ett hållbart samhälle. Barn och ungdomar sticker ut som en samhällsgrupp som blir allt mer engagerade i klimat- och miljöfrågor. Lunds kommun har länge förändrat världen genom framstående forskning och innovation. Nyttänkande och problemlösning är en stor del av Lunds identitet. Få kommuner i världen är därför bättre rustade än Lund i att på en lokal nivå realisera och driva utvecklingen.

Agenda 2030 och de svenska miljö kvalitetsmålen är grunden i Lunds miljöarbete

Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs av FN:s generalförsamling i september 2015. Den innebär att världens länder förbundit sig att gemensamt uppnå en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling till år 2030. Agendan innehåller 17 mål, 169 delmål och 230 indikatorer som tillsammans kallas de globala målen. De 17 målen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Regeringen har ambitionen att Sverige ska vara ledande i arbetet med att genomföra Agenda 2030 (Regeringsförklaringen, 10 september 2019).

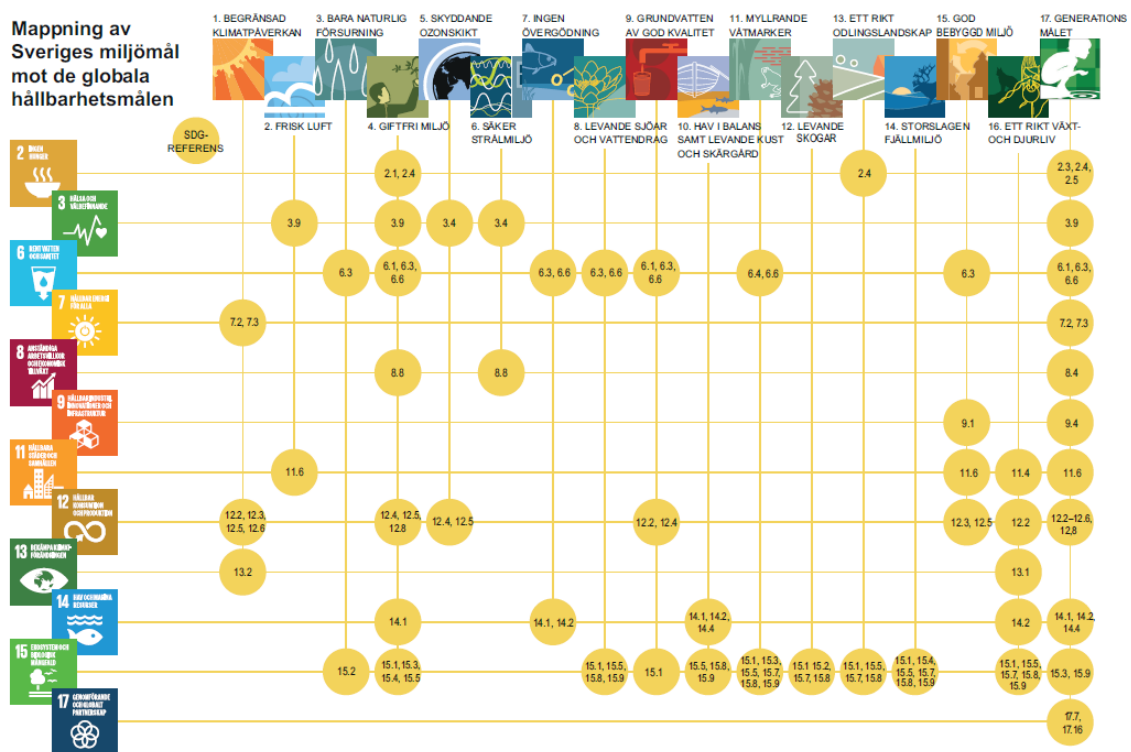
Av de tre dimensionerna i Agenda 2030 är Sverige idag längst ifrån att nå målen för miljödimensionen. En god livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner. Sveriges generationsmål och de tillhörande 16 miljö kvalitetsmålen, etappmålen och preciseringarna hanterar den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030 och beskriver den långsiktiga målsättningen och inriktningen för Sveriges miljöpolitik (se figur 3).

Figur 3: Sveriges generationsmål och de tillhörande 16 miljö kvalitetsmålen

Naturvårdsverket, www.sverigesmiljomal.se.

Miljökvalitetsmålen beslutades av riksdagen år 1999 och har sikte på 2030. De 16 miljökvalitetsmålen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö som krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030. Miljökvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och erbjuder en tydlig struktur för och konkretiserar miljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå. Att vi når målen är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Enligt agenda 2030-delegationens bedömning överensstämmer miljökvalitetsmålen väl eller delvis med delmål i 12 av de 17 målen i agendan (se figur 4).

Figur 4: Mappning av Sveriges miljömål mot de globala hållbarhetsmålen. Naturvårdsverket, www.sverigemiljomal.se.

**LUNDS
KOMMUN**

www.lund.se

*Layout: Hållbarhetsenheten, Kommunkontoret
Illustrationer: Jutta Falkenberg*